

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 380/2018-73

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavných sťažnostiach sťažovateľky **Slovenskej republiky**, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, proti postupu a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7Cdo/194/2016 z 22. novembra 2017 v rozsahu jeho II. výroku a proti postupu a uzneseniu Krajského súdu v Trnave č. k. 9Co/10/2018 z 28. novembra 2018 takto

r o z h o d o l :

Ústavným sťažnostiam **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavné sťažnosti sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 18. apríla 2018 (ústavná sťažnosť pôvodne vedená na ústavnom súde pod sp. zn. Rvp 801/2018) domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 7Cdo/194/2016 z 22. novembra 2017, a to konkrétne jeho výrokom II, ktorým bol vo zvyšku zrušený rozsudok Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 11Co/752/2015 z 1. júna 2016. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie najvyššieho súdu v rozsahu jeho II. výroku zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

2. Ústavná sťažnosť sp. zn. Rvp 801/2018 (ďalej aj „prvá ústavná sťažnosť“) bola uznesením ústavného súdu č. k. II. ÚS 380/2018 z 11. júla 2018 prijatá na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľka sa následne ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. februára 2019 (ústavná sťažnosť pôvodne vedená na ústavnom súde pod sp. zn. Rvp 340/2019) domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy

a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a uznesením krajského súdu č. k. 9Co/10/2018 z 28. novembra 2018. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie krajského súdu zrušiť.

4. Ústavná sťažnosť sp. zn. Rvp 340/2019 (ďalej aj „druhá ústavná sťažnosť“) bola uznesením ústavného súdu č. k. II. ÚS 371/2019 z 28. novembra 2019 prijatá na ďalšie konanie.

5. Ústavný súd uznesením č. k. PLs. ÚS 31/2019 z 18. decembra 2019 spojil na spoločné konanie sťažnosti vedené pod sp. zn. II. ÚS 380/2018 a sp. zn. II. ÚS 371/2019, ktoré je ďalej vedené pod sp. zn. II. ÚS 380/2018.

6. Z ústavných sťažností, napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov, pripojeného spisu Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 37C/13/2018 (pôvodne vedeného pod sp. zn. 37C/55/2014) a pripojeného zberného spisu krajského súdu sp. zn. 9Co/10/2018 vyplýva nasledovný stav veci:

7. Žalobca [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „žalobca“) sa žalobou doručenou 9. mája 2013 domáhal voči sťažovateľke náhrady škody vo výške 1 803,61 eur (pozostávajúcej z trov právneho zastúpenia vynaložených žalobcom v trestnom konaní) a náhrady nemajetkovej ujmy v sume 2 000 000 eur. Existenciu predmetných nárokov žalobca vyvodzoval zo zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“), resp. zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“) na tom skutkovom základe, že voči žalobcovi bolo vedené trestné stíhanie pre podozrenie zo spáchania trestného činu marenia výkonu úradného rozhodnutia. Žalobcovi bolo vznesené obvinenie uznesením Okresného úradu vyšetrovania Policajného zboru Trnava ČVS: OUV-415/TT-99 z 9. septembra 1999. Uznesením okresného súdu č. k. Tpr 121/99 zo 14. septembra 1999 bol žalobca vzatý do väzby, z ktorej bol prepustený na slobodu uznesením Okresnej prokuratúry Trnava č. k. Pv 897/99-85 z 9. decembra 1999, väzba trvala 88 dní. Trestné konanie skončilo oslobodením žalobcu spod obžaloby, a to rozsudkom Okresného súdu Piešťany č. k. 1T/74/2009 z 3. mája 2010, ktorý nadobudol právoplatnosť 26. mája 2010. K vzniku žalobcových nárokov malo dôjsť v dôsledku začatia a vedenia trestného stíhania proti žalobcovi, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením žalobcu, a vzatia žalobcu do väzby na 88 dní v trestnom konaní, ktoré skončilo právoplatným oslobodením žalobcu spod obžaloby. Žalobca v žalobe pre prípad, že vec neposúdi podľa zákona č. 514/2003 Z. z., ale podľa skoršieho zákona č. 58/1969 Zb., ktorý nepozná (na rozdiel od nového zákona č. 514/2003 Z. z.) pojem náhrada nemajetkovej ujmy, okrem iného poukázal na rozhodnutia všeobecných súdov Slovenskej republiky (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/177/2005, sp. zn. 6Cdo/185/2011), z ktorých má vyplývať, že návrh na náhradu nemajetkovej ujmy v súvislosti s obmedzením osobnej slobody treba posudzovať aj v súvislosti s čl. 5 ods. 1 a 5 dohovoru, i keď nárok na odškodnenie väzby vznikol podľa § 5 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb., v prípade neoprávneného obmedzovania na osobnej slobode nárok na odškodnenie nemateriálnej ujmy vyplýva z čl. 5 ods. 5 dohovoru, vnútroštátna právna úprava obsiahnutá v zákone č. 58/1969 Zb. je z hľadiska obsahu nároku na náhradu škody užšia, než aká vyplýva z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), a preto je potrebné priamo aplikovať čl. 5 ods. 5 dohovoru, a podľa ktorých trestné stíhanie, výkon väzby, prípadne výkon uloženého trestu, ktoré boli realizované

v rozpore so zákonom, resp. ústavným poriadkom, sú spôsobilé vyvolať vedľa vzniku materiálnej škody i vznik nemateriálnej ujmy vo sfére osobných práv.

8. Okresný súd rozsudkom č. k. 37C/55/2014 z 28. januára 2015 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) žalobu zamietol a žalobcu zaviazal nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume 10,20 eur. Dôvodom zamietnutia žaloby bolo vyhodnotenie sťažovateľkou vznesenej námietky premlčania žalobcových nárokov ako dôvodnej. Okresný súd v odôvodnení rozsudku konštatoval, že vec posúdil podľa zákona č. 58/1969 Zb. vzhľadom na čas vydania nezákonného rozhodnutia (uznesenie o vznesení obvinenia z 9. septembra 1999, uznesenie o vzatí do väzby zo 14. septembra 1999, ktoré boli doručené žalobcovi najneskôr 13. septembra 1999) a znenie prechodných ustanovení zákona č. 514/2003 Z. z. Vychádzajúc z § 22 ods. 1 a 2 zákona č. 58/1969 Zb. upravujúceho premlčanie, okresný súd konštatoval, že žalobcovi bolo uznesenie o vznesení obvinenia v spojitosti s uznesením o vzatí do väzby doručené najneskôr 13. septembra 1999 a týmto dňom mu začala plynúť objektívna 10-ročná premlčacia doba, ktorá uplynula 13. septembra 2009 (teda pred podaním žaloby, ktorá bola okresnému súdu doručená 9. mája 2013), pričom neskončenie trestného konania nemôže pôsobiť na beh a trvanie objektívnej premlčacej doby v tom zmysle, že by sa jej plynutie prerušilo alebo že by spočívalo. Objektívna premlčacia doba je poslednou časovou hranicou pre uplatnenie práva, ktorú nemožno prekročiť. Iný, rozširujúci, podľa žalobcu „právne konformný“ výklad by mal za následok neodôvodnené predĺženie objektívnej premlčacej doby, čo je v rozpore so znením a duchom zákona. Vo vzťahu k náhrade škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe okresný súd aplikoval § 23 zákona č. 58/1969 Zb. zakotvujúci ročnú premlčaciu dobu plynúcu od právoplatnosti oslobodzujúceho rozhodnutia, teda v tomto prípade od 26. mája 2010, keď nadobudol právoplatnosť oslobodzujúci rozsudok Okresného súdu Piešťany č. k. 1T/74/2009 z 3. mája 2010. Premlčacia doba tak uplynula 26. mája 2011, čiže pred podaním žaloby. Za stavu, že žalobca si uplatnil nárok na náhradu nemajetkovej ujmy a na náhradu škody na súde až po uplynutí desaťročnej premlčacej doby od vznesenia obvinenia a po uplynutí jednoročnej premlčacej doby od právoplatnosti rozsudku, ktorým bol oslobodený spod obžaloby, jeho nároky sú premlčané a v dôsledku vznesenia námietky premlčania sťažovateľkou súd nemohol jeho žalobe vyhovieť.

9. Proti rozsudku okresného súdu podal žalobca odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 11Co/752/2015 z 1. júna 2016 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil, sťažovateľke náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Krajský súd vyhodnotil postup, ktorým okresný súd vec posúdil podľa zákona č. 58/1969 Zb., ako správny. Stotožnil sa tiež so záverom okresného súdu o oneskorenom uplatnení nárokov žalobcu, po uplynutí premlčacích dôb zakotvených v zákone č. 58/1969 Zb. Vo vzťahu k nároku odvíjajúcemu sa od uznesenia o vznesení obvinenia uviedol, že žalobcovi začala plynúť subjektívna trojročná premlčacia doba od nadobudnutia právoplatnosti oslobodzujúceho rozsudku, teda 26. mája 2010, a uplynula 26. mája 2013. Desaťročná objektívna premlčacia doba podľa § 22 ods. 2 zákona č. 58/1969 Zb. začala plynúť 13. septembra 1999 (keď bolo žalobcovi doručené uznesenie o vznesení obvinenia) a uplynula 13. septembra 2009. Subjektívna premlčacia doba môže plynúť len v rámci objektívnej premlčacej doby. Keďže žalobca podal žalobu 9. mája 2013, teda po uplynutí objektívnej premlčacej doby, jeho nárok je premlčaný a v dôsledku vznesenia námietky premlčania sťažovateľkou mu nárok odvíjajúci sa od nezákonného uznesenia o vznesení obvinenia nemožno priznať. K argumentu žalobcu o tom, že trestné stíhanie trvalo

10 rokov, uviedol, že predmetom konania nebol nárok na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom spočívajúcim v prietáhoch v trestnom konaní, takýto nárok nebol predmetom žaloby, hoci ide o samostatný nárok, ktorý môže byť titulom pre odškodnenie podľa zákona č. 58/1969 Zb. Vo vzťahu k nároku odvíjajúcemu sa od uznesenia o vzatí do väzby konštatoval, že jednoročná premlčacia doba podľa § 23 zákona č. 58/1969 Zb. začala plynúť od nadobudnutia právoplatnosti oslobodzujúceho rozsudku, 26. mája 2010 a uplynula 26. mája 2011, teda pred podaním žaloby. Podľa krajského súdu nárok na náhradu nemajetkovej ujmy predstavuje satisfakciu v oblasti nemateriálnych osobnostných práv, avšak jeho vyjadrenie peňažným ekvivalentom spôsobuje, že ide o osobné právo majetkovej povahy, ktoré premlčaniu podlieha. Plynutie premlčacej doby sa posudzuje podľa zákona č. 58/1969 Zb., ktorý má vo vzťahu k Občianskemu zákonníku povahu *lex specialis*. Žalobcovi nič nebránilo uplatniť si na súde svoj nárok na náhradu škody z dôvodu vydania nezákonného rozhodnutia a zároveň požiadať o prerušenie konania do právoplatného skončenia trestného konania. Krajský súd preto námietku premlčania vznesenú sťažovateľkou nevyhodnotil ako rozpornú s dobrými mravmi podľa § 3 Občianskeho zákonníka.

10. Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a podľa § 420 písm. f) CSP. Okrem iného namietal, že krajský súd vec nesprávne právne posúdil, keď vo vzťahu k nároku na náhradu nemajetkovej ujmy (tak v súvislosti s nezákonným uznesením o vznesení obvinenia aj uznesením o vzatí do väzby) neaplikoval premlčaciu dobu podľa § 101 Občianskeho zákonníka. Podľa žalobcu krajský súd neaplikoval v súvislosti s nezákonným rozhodnutím o väzbe čl. 5 ods. 1 a 5 dohovoru a v dôsledku toho ani § 101 Občianskeho zákonníka vzťahujúci sa na nemajetkovú ujmu. Za nesprávny žalobca považoval aj výklad § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP žalobca krajskému súdu vytýkal, že sa nezaoberal podstatným odvolacím argumentom o aplikácii čl. 5 ods. 5 dohovoru, poukazujúc na rozhodovaciu činnosť najvyššieho súdu (sp. zn. 4Cdo/177/2005, sp. zn. 6Cdo/185/2011), pričom je zrejmé, že krajský súd by potom posudzoval dĺžku premlčacej doby inak minimálne vo vzťahu k nároku na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenú výkonom väzby.

11. Najvyšší súd uznesením č. k. 7Cdo/194/2016 z 22. novembra 2017 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“), a to výrokom I dovolanie žalobcu v časti náhrady škody odmietol, II. výrokom vo zvyšku rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Pri posudzovaní dovolania postupoval podľa Civilného sporového poriadku s ohľadom na čas nadobudnutia právoplatnosti rozsudku krajského súdu (po 1. júli 2016). Najvyšší súd vo vzťahu k náhrade škody reprezentovanej výdavkami žalobcu na trovy obhajoby v trestnom konaní konštatoval, že pokiaľ ide o odškodnenie podľa dohovoru v užšom slova zmysle (náhrada materiálnej škody), nie je vnútroštátna právna úprava s úpravou z dohovoru v kolízii, ale len upravuje podrobnejšie podmienky uplatnenia práva. Nárok žalobcu na náhradu škody ako materiálnej ujmy je nepochybne podľa zákona č. 58/1969 Zb. premlčaný. Vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy dospel najvyšší súd k záveru, že rozsudok krajského súdu (ani rozsudok okresného súdu) neposkytli odpoveď na špecifický argument žalobcu o nemožnosti vzťahovania úpravy premlčania v zákone č. 58/1969 Zb. aj na nemajetkovú ujmu. Náhradu nemajetkovej ujmy (na rozdiel od práva na náhradu škody) zákon č. 58/1969 Zb. nepoznal, preto muselo byť logicky vylúčené, aby mohol upraviť aj podmienky výkonu ním nepoznaného práva vrátane jeho premlčania. Aplikácia premlčacích dôb

podľa zákona č. 58/1969 Zb. na nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy neobstojí a v podobe urobenej súčasťou rozsudku krajského súdu sa javí „argumentačne chudokrvnou“. Každé akceptovanie námietky premlčania musí byť náležité, argumentačne podložené, pretože okrem iného predstavuje praktickú prekážku na ceste k získaniu odpovede, či tu uplatňované právo je alebo nie je. Krajský súd neposkytol uspokojivú, objektívne presvedčivú odpoveď na otázku, prečo by aj na právo zákonom č. 58/1969 Zb. nepoznané mala dopadať osobitná úprava premlčania, týkajúca sa výslovne len práva na náhradu škody, a nie všeobecná úprava premlčania podľa Občianskeho zákonníka, ktorý v rozhodnom čase (na rozdiel od zákona č. 58/1969 Zb.) obsahoval i úpravu inštitútu náhrady nemajetkovej ujmy v súvislosti so zásahmi do práva na ochranu osobnosti bez rozdielu pôvodov takýchto zásahov.

12. Krajský súd uznesením č. k. 9Co/10/2018 z 28. novembra 2018 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“) rozsudok okresného súdu zrušil v časti o náhrade nemajetkovej ujmy a v závislom výroku o náhrade trov konania a v zrušenom rozsahu vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. V rozhodnutí okrem iného uviedol, že predmetom odvolacieho konania po rozhodnutí najvyššieho súdu je posúdenie správnosti postupu a rozsudku okresného súdu, ktorým súd zamietol žalobu v časti o zaplatenie nemajetkovej ujmy vo výške 2 000 000 eur z dôvodu premlčania tohto nároku, a teda posúdenie, či sťažovateľkou vznesená námietka premlčania tohto nároku sa má posudzovať podľa zodpovednostného zákona č. 58/1969 Zb. alebo podľa Občianskeho zákonníka. Trestné stíhanie, ktoré bolo realizované v rozpore so zákonom, resp. ústavným poriadkom, je spôsobilé vyvolať vedľa vzniku materiálnej škody aj vznik nemateriálnej ujmy vo sfére osobnostných práv. Pri výklade zákona č. 58/1969 Zb. tak, aby bol tento výklad jednotný a v súlade s ústavou, treba prijať záver, že pod pojmom náhrada škody treba rozumieť aj škodu vo forme nemajetkovej ujmy. Pri posudzovaní premlčania zákon č. 58/1969 Zb. vo vzťahu k Občianskemu zákonníku nemá povahu osobitného predpisu, pretože tento zodpovednostný zákon pojem právo na náhradu nemajetkovej ujmy nepozná, a preto je vylúčené tiež to, aby mohol upraviť podmienky výkonu ním nepoznaného práva vrátane premlčania. Odvolací súd tak dospel k záveru, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe podľa § 101 Občianskeho zákonníka, ktorá začala plynúť nasledujúcim dňom po dni, keď nastala právoplatnosť oslobodzujúceho trestného rozsudku (rozsudok právoplatný 26. mája 2010). Trojročná premlčacia doba tak začala plynúť 27. mája 2010 a uplynula najneskôr 27. mája 2013. Žaloba bola na súde podaná 9. mája 2013, teda pred uplynutím premlčacej doby, a preto okresný súd nesprávne posúdil nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy (spôsobenú rozhodnutím o vznesení obvinenia a rozhodnutím o jeho vzatí do väzby) ako premlčaný. Keďže rozsudok okresného súdu v napadnutej časti zamietnutia žaloby o zaplatenie nemajetkovej ujmy v sume 2 000 000 eur nie je vecne správny a keďže okresný súd sa pri svojom rozhodovaní zaoberal len vznesenou námietkou premlčania zo strany sťažovateľky bez toho, aby sa zaoberal vecno-právnym posúdením nároku ako takým, krajský súd v záujme zachovania práva sporových strán na riadny dvojinštancný proces so všetkými jeho atribútmi (zahŕňajúci vykonávanie základného dokazovania, dostatočné právne posúdenie veci a vypracovanie rozhodnutia s odôvodnením zodpovedajúcim úprave v § 220 ods. 2 CSP) rozsudok okresného súdu v tejto časti zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, v ktorom okresný súd doplní dokazovanie s cieľom zistenia existencie nemajetkovej ujmy na strane žalobcu v priamej príčinnej súvislosti s nezákonnými rozhodnutiami,

t. j. s jeho trestným stíhaním, ako aj vzatím do väzby, konkrétnych reálnych následkov zásahu v každej oblasti a následne, ak zistí vznik nemajetkovej ujmy, tak určí výšku primeranú zistenej nemajetkovej ujme, pričom tak vznik nemajetkovej ujmy, ako aj jej výšku riadne odôvodní.

13. Okresný súd na návrh sťažovateľky z 8. apríla 2019 uznesením č. k. 37C/13/2018 z 11. decembra 2019 konanie vedené pod sp. zn. 37C/13/2018 (pôvodne vedené pod sp. zn. 37C/55/2014, pozn.) prerušil do rozhodnutia ústavného súdu o prvej a druhej ústavnej sťažnosti sťažovateľky, a to podľa § 164 CSP.

II.

Argumentácia sťažovateľky

14. Sťažovateľka v prvej ústavnej sťažnosti, ktorá smeruje proti postupu a uzneseniu najvyššieho súdu v rozsahu jeho výroku II, argumentuje:

a) Žalobca v dovolaní kumuloval dovolacie dôvody podľa § 421 CSP a § 420 CSP, pričom najvyšší súd sa otázkou prípustnosti dovolania v kontexte uznesenia veľkého senátu najvyššieho súdu č. k. 1VCdo/2/2017 z 19. apríla 2017 žiadnym spôsobom nezaoberal. Právny záver vyslovený v uznesení veľkého senátu najvyššieho súdu je pre senáty najvyššieho súdu záväzný. Ak sa najvyšší súd nestotožňoval so závermi uznesenia veľkého senátu, mal vec podľa § 48 ods. 3 druhej vety CSP postúpiť na posúdenie veľkému senátu.

b) Nie je možné určiť, či najvyšší súd skúmal nesprávne právne posúdenie veci a zaoberal sa dovolacím dôvodom podľa § 432 v spojení s § 421 CSP alebo skúmal rozsudok krajského súdu len z hľadiska procesnej vady zmätočnosti podľa § 431 v spojení s § 420 písm. f) CSP, prípadne či posudzoval rozsudok krajského súdu v kontexte oboch dovolacích dôvodov, teda podľa § 420 písm. f) CSP a súčasne aj podľa § 421 CSP.

c) V prípade, ak aj najvyšší súd posúdil dovolanie len podľa § 420 písm. f) CSP, v zmysle početnej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá len „inú vadu“ konania a nemožno ju považovať za vadu podľa § 420 písm. f) CSP. V tomto smere sťažovateľka poukázala na zjednocujúce stanovisko najvyššieho súdu R 2/2016, rozhodnutie najvyššieho súdu č. k. 7Cdo/11/2017 z 28. februára 2018. Uznesenie najvyššieho súdu je tak v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu a svoj odklon od tejto praxe najvyšší súd v napadnutom uznesení neodôvodnil. Rozsudok krajského súdu obsahoval zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu. Najvyšší súd mal jednoznačne uviesť, v čom spočíva tak závažná vada rozsudku krajského súdu pripúšťajúca dovolanie podľa § 431 v spojení s § 420 písm. f) CSP.

d) Dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP mal podľa žalobcu spočívať v tom, že krajský súd sa nevyrovnal s otázkou rozhodujúceho odvolacieho argumentu žalobcu o aplikácii čl. 5 ods. 5 dohovoru. Pokiaľ najvyšší súd posudzoval preskúmateľnosť rozsudku krajského súdu v kontexte otázky premlčania, nepochybne tým presiahol žalobcom vymedzený dovolací dôvod podľa § 431 v spojení s § 420 písm. f) CSP.

15. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľka považuje uznesenie najvyššieho súdu za nepreskúmateľné a svojvoľné.

16. Sťažovateľka v druhej ústavnej sťažnosti, ktorá smeruje proti postupu a uzneseniu krajského súdu, argumentuje, že paralelne sa vedie konanie o prvej ústavnej sťažnosti smerujúcej proti uzneseniu najvyššieho súdu a konanie pred všeobecnými súdmi vo veci samej, ktoré sú pri svojom rozhodovaní viazané právnym názorom vyjadreným v uznesení najvyššieho súdu. Napadnuté uznesenie krajského súdu je dôsledkom kasačného uznesenia najvyššieho súdu. Uznesením krajského súdu boli porušené sťažovateľkine práva z dôvodu hrozby kolízie dvoch protichodných rozhodnutí. Právna istota sťažovateľky spočívajúca v tom, že do konečného vyriešenia prvej ústavnej sťažnosti nebudú ďalšie rozhodnutia všeobecných súdov meniť existujúci stav, je porušená. Najvyšší súd svojím uznesením zrušil právoplatný rozsudok krajského súdu na základe ústavne neakceptovateľných právnych záverov, ktorými zaviazal krajský súd v ďalšom konaní. Tieto záväzné právne názory viedli k zrušeniu rozsudku krajského súdu ako už aj k zrušeniu rozsudku okresného súdu a aj v ďalšom konaní nevyhnutne môžu viesť k protiústavnému výsledku. Ústavný súd priznal prvej ústavnej sťažnosti ústavnoprávny význam, keď ju prijal na ďalšie konanie, čo nemožno opomínať, pretože v dôsledku uvedeného sa zvýšila pravdepodobnosť možného vzniku kolízie dvoch rozdielnych rozhodnutí v jednej veci. Krajský súd mal pred vydaním uznesenia zohľadniť argumenty, ktorými sťažovateľka odôvodnila porušenie práva na spravodlivý proces uznesením najvyššieho súdu, a zodpovedne zvážiť voľbu procesného postupu. Krajský súd mal vykonať test proporcionality, v ktorom by zvážil, či s ohľadom na daný stav je záujem na rýchlom rozhodnutí vo veci alebo prevažuje záujem primeranou racionálnou nečinnosťou zabrániť vzniku kolízie dvoch rozhodnutí vo veci. Krajský súd rozhodol vec s tým rizikom, že v prípade vyhovenia ústavným súdom prvej ústavnej sťažnosti uznesenie krajského súdu stratí opodstatnenie, čo v konečnom dôsledku môže viesť k významným prietahom v konaní. Krajský súd nedôvodne uprednostnil princíp rýchlosti konania pred princípom právnej istoty na úkor spravodlivého rozhodnutia sporu. Jeho postup preto nie je ústavne akceptovateľný. Proti uzneseniu krajského súdu nie je prípustný riadny opravný prostriedok, uznesenie krajského súdu nepatrí ani do skupiny odvolacích rozhodnutí, proti ktorým právna úprava pripúšťa podanie dovolania, druhá ústavná sťažnosť tak nie je predčasná.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu, krajského súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu k prvej ústavnej sťažnosti:

17. Najvyšší súd vo vyjadrení k prvej ústavnej sťažnosti z 13. augusta 2018 uviedol, že vyvodzoval prípustnosť dovolania žalobcu iba z hľadiska ustanovenia § 420 písm. f) CSP, pričom pri posudzovaní vady zmatečnosti vychádzal zo stanoviska občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu č. 2/2016. Uvedené stanovisko je aplikovateľné aj na Civilný sporový poriadok. Najvyšší súd sa v dovolacom konaní vyrovnal s námietkami a svoje rozhodnutie riadne odôvodnil.

18. Najvyšší súd zároveň vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania o prvej ústavnej sťažnosti.

III.2. Vyjadrenie krajského súdu k druhej ústavnej sťažnosti:

19. Krajský súd vo vyjadrení k druhej ústavnej sťažnosti z 9. októbra 2020 uviedol, že po vydaní uznesenia najvyššieho súdu mu bol 15. januára 2018 predložený spis okresného súdu na opätovné rozhodnutie o odvolaní žalobcu proti rozsudku okresného súdu. Sťažovateľka prvú ústavnú sťažnosť smerujúcu proti uzneseniu najvyššieho súdu podala 18. apríla 2018. Krajský súd informáciou o podaní prvej ústavnej sťažnosti nedisponoval, preto sa v zrušujúcom uznesení krajského súdu ani nemohol zaoberať okolnosťou, prečo v prejednávanej veci koná a rozhoduje napriek tomu, že bola podaná prvá ústavná sťažnosť. Keďže krajský súd nemal vedomosť o podaní prvej ústavnej sťažnosti, nemohol zvoliť iný procesný postup ako ten, že sa snažil vo veci konať riadne a plynulo tak, aby nevznikali zbytočné priesťahy v konaní, poukazujúc na skutočnosť, že v čase rozhodovania krajského súdu išlo o reštančnú vec (nárok uplatnený žalobou 9. mája 2013).

20. Krajský súd zároveň vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania o druhej ústavnej sťažnosti.

III.3. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

21. Zúčastnená osoba, ktorou je ██████████, žalobca, vo vzťahu k prvej ústavnej sťažnosti uviedla, že názor veľkého senátu najvyššieho súdu vyjadrený v uznesení sp. zn. 1VCdo/2/2017 bol prekonaný neskorším uznesením veľkého senátu najvyššieho súdu č. k. 1VCdo/1/2018 zo 7. mája 2018, podľa ktorého je kumulácia dovolacích dôvodov podľa § 420 a § 421 CSP prípustná a dovolací súd musí preskúmať všetky uplatnené dovolacie dôvody. Zároveň ústavný súd vyhodnotil názor obsiahnutý v uznesení veľkého senátu najvyššieho súdu sp. zn. 1VCdo/2/2017 za ústavne nekonformný. Z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu je zrejmé, že najvyšší súd dovolaniu vyhovel z dôvodu nedostatočného odôvodnenia rozsudku krajského súdu, keď krajský súd neposkytol odpoveď na rozhodujúci argument týkajúci sa aplikácie všeobecnej úpravy premlčania podľa Občianskeho zákonníka pri nároku na nemajetkovú ujmu spôsobenú výkonom väzby, čo spadá pod dôvod zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP. Najvyšší súd nepresiahol žalobcom vymedzený dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, pretože žalobca v dovolaní vo vzťahu k predmetnému dovolaciemu dôvodu poukázal aj na kontext otázky premlčania.

22. Vo vzťahu k druhej ústavnej sťažnosti zúčastnená osoba konštatovala, že jej úspech je primárne podmienený vyhovením prvej ústavnej sťažnosti. Druhá ústavná sťažnosť neobsahuje konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo dôjsť k porušeniu sťažovateľkiných práv. Ústavnú sťažnosť možno podať, ak došlo k zásahu do práv, nie však preventívne, ak by v budúcnosti k zásahu iba mohlo dôjsť. Argument, že v budúcnosti by mohla vzniknúť kolízia dvoch rozhodnutí v tej istej veci, nemôže založiť dôvod porušenia práv sťažovateľky. Uznesenie krajského súdu vychádza z ustálenej judikatúry ústavného súdu pre oblasť náhrady nemajetkovej ujmy na základe zákona č. 58/1969 Zb., nekladie na ďalšie rozhodovanie o žalobe záväzné požiadavky, ktoré by viedli k porušeniu práv strany konania. Žalobca obe ústavné sťažnosti považuje za neopodstatnené.

III.4. Replika sťažovateľky:

23. Sťažovateľka vo svojej replike uviedla, že najvyšší súd sa k námietke uvedenej v prvej ústavnej sťažnosti poukazuje na rozpor uznesenia najvyššieho súdu s uznesením veľkého senátu najvyššieho súdu sp. zn. 1VCdo/2/2017 nevyjadril, jej dôvodnosť nespochybnil. Sťažovateľka si je vedomá existencie uznesenia ústavného súdu č. k. PLz. ÚS 1/2018 z 25. apríla 2018, uznesenia veľkého senátu najvyššieho súdu č. k. 1VCdo/1/2018 z 21. marca 2018, názory v nich prijaté však neexistovali v čase vydania uznesenia najvyššieho súdu, preto dôvodnosť prvej ústavnej sťažnosti nemôžu spochybňovať. Pre záver o zrušení dovolaním napadnutého rozsudku krajského súdu z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP neexistuje v uznesení najvyššieho súdu dostatočný podklad. V uznesení najvyššieho súdu najvyšší súd vyslovil právne závery k otázke posúdenia premlčania, čo vylučuje možnosť prijatia záveru o zrušení rozsudku krajského súdu z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP. Uznesením najvyššieho súdu bolo významným spôsobom zasiahnuté do princípu právnej istoty v neprospech sťažovateľky, a to spôsobom nekorešpondujúcim s relevantnou procesnou úpravou či rozhodovacou praxou najvyššieho súdu. Právoplatné rozhodnutia je možné rušiť pre nedostatky odôvodnenia len za výnimočných okolností, čo v danom prípade splnené nebolo. Pokiaľ ide o druhú ústavnú sťažnosť, túto sťažovateľka podala výlučne z dôvodu, že uznesenie krajského súdu bolo vydané v čase, keď na ústavnom súde prebiehalo konanie o prvej ústavnej sťažnosti, pričom k vydaniu uznesenia krajského súdu došlo iba v dôsledku uznesenia najvyššieho súdu. Po prijatí prvej ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie sťažovateľka prezúmovala postup, keď by ústavnému súdu bol predložený celý spisový materiál dotýkajúci sa predmetného sporu, čím by de facto všeobecným súdom bolo znemožnené pokračovať ďalej v konaní. Vydanie uznesenia krajského súdu bolo pre sťažovateľku prekvapujúce a nemohla reagovať inak ako podaním druhej ústavnej sťažnosti.

24. Sťažovateľka zároveň vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania o ústavných sťažnostiach.

25. Podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej ústavnej sťažnosti, pretože na základe podaní účastníkov a predloženého spisu okresného a krajského súdu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. Navyše, účastníci na uskutočnení ústneho pojednávania netrvali.

26. Prvá ústavná sťažnosť napadla ústavnému súdu 18. apríla 2018 a bola pôvodne pridelená sudcovi spravodajcovi Lajosovi Mészárosovi, ktorému 16. februára 2019 uplynulo funkčné obdobie sudcu ústavného súdu. V súlade s čl. X bodom 5 písm. b) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 schváleného 16. októbra 2019 bola táto vec prerozdelená náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov a pridelená sudcovi spravodajcovi Martinovi Vernarskému, ktorý je členom tretieho senátu ústavného súdu.

27. Druhá ústavná sťažnosť napadla ústavnému súdu 20. februára 2019 a bola pôvodne pridelená sudkyňi spravodajkyňi Jane Laššákovej. Po spojení prvej a druhej ústavnej sťažnosti na spoločné konanie uznesením ústavného súdu č. k. PLs. ÚS 31/2019 z 18. decembra 2019, ktoré je ďalej vedené pod sp. zn. II. ÚS 380/2018, je na konanie o spojených veciach v zmysle čl. 2

bodou 10 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 príslušný tretí senát ústavného súdu, ktorého členom je sudca spravodajca Martin Vernarský. Tretí senát podľa čl. II bodu 3 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2021 do 31. decembra 2021 pracuje v zložení Robert Šorl (predseda senátu), Peter Straka a Martin Vernarský.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavných sťažností

IV.1. K prvej ústavnej sťažnosti

28. Podstata námietok sťažovateľky v súvislosti s namietaným porušením jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie je založená na tvrdení o svojvoľnosti a neodôvodnenosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, nesprávnom postupe najvyššieho súdu, ktorý v prípade, ak sa chcel odchýliť od právnych názorov vyslovených v uznesení veľkého senátu najvyššieho súdu č. k. 1VCdo/2/2017 z 19. apríla 2017, mal postupovať podľa § 48 ods. 3 CSP.

29. Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy ústavný súd uvádza:

30. Článok 46 ods. 1 ústavy je vyjadrením základného práva domáhať sa súdnej ochrany. Tento článok ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu. Zároveň sa podľa čl. 51 ods. 1 ústavy možno domáhať práv podľa čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú, pričom však v súlade s čl. 152 ods. 4 ústavy musí byť výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov v súlade s ústavou, a súčasne podľa čl. 154c ods. 1 ústavy majú príslušné medzinárodné zmluvy vrátane dohovoru prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd (III. ÚS 298/2018).

31. Obsah práva na súdnu a inú právnu ochranu nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov a iných orgánov.

32. Ústavný súd uvádza, že všeobecný súd v zásade nemôže porušiť základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi jeho postup v civilnom sporovom konaní. Takýmto predpisom je aj Civilný sporový poriadok. Právo na súdnu ochranu sa v civilnom sporovom konaní účinne zaručuje vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, čo platí pre všetky konania vrátane dovolacích (§ 419 a nasl. CSP).

33. Ústavný súd tiež podotýka, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je garancia, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania.

34. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené, a tak z ústavného

hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05).

35. Kritériom pre rozhodovanie ústavného súdu musí byť najmä intenzita, akou malo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv alebo slobôd, a v spojitosti s tým zistenie, že v okolnostiach prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k obmedzeniu, resp. odopreniu základných práv alebo slobôd (m. m. II. ÚS 193/06, II. ÚS 210/06, IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 358/08).

36. Ústavný súd vo vzťahu k námietkam predneseným v prvej ústavnej sťažnosti uvádza, že aj keď najvyšší súd v napadnutom uznesení explicitne nevymedzil dovolací dôvod, ktorý považoval za naplnený, z odôvodnenia uznesenia, berúc ohľad na celkový kontext odôvodnenia vo vzťahu k zrušujúcemu II. výroku a tiež na formulácie použité dovolacím súdom [„... kde sa bolo treba stotožniť s dovolacou argumentáciou žalobcu v tom, že dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu... neposkytli odpoveď na špecifický argument o nemožnosti vztiahnutia úpravy premlčania v zodpovednostnom zákone aj na nemajetkovú ujmu...“, „... vztiahnutie premlčacích dôb, urobených súčasťou zodpovednostného zákona, aj na právo na nemajetkovú ujmu... bez ďalšieho neobstojí a v podobe urobenej súčasťou rozsudku odvolacieho súdu sa javí argumentačne chudokrvným...“, „každé akceptovanie príslušnej námietky však musí byť náležité (i argumentačne) podloženým...“, „Pretože v prejednávanej veci sa tak nestalo (poskytnutím uspokojivej a objektívnej presvedčivej odpovede na otázku, prečo by aj na právo zodpovednostným zákonom nepoznané mala dopadať osobitná úprava premlčania, týkajúca sa výslovne len práva na náhradu škody a nie všeobecná úprava premlčania podľa O.z.)..., dovolaniu žalobcu v tejto časti bolo nutné vyhovieť...“] je zrejmé, že najvyšší súd pristúpil k čiastočnému zrušeniu rozsudku krajského súdu z dôvodu zistenia existencie vady podľa § 420 písm. f) CSP pre nedostatočné odôvodnenie rozsudku krajského súdu vo vzťahu k záveru o premlčaní nároku na náhradu nemajetkovej ujmy. Pokiaľ najvyšší súd v uznesení uvádzal aj právne úvahy týkajúce sa premlčania nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, týmto len objasňoval dôležitosť a význam riadneho zdôvodnenia záveru o premlčaní nároku žalobcu, poukazoval na okolnosti majúce vplyv na posúdenie premlčania, a takto odôvodnil svoj definitívny decízny úsudok, podľa ktorého záver krajského súdu o premlčaní nároku na náhradu nemajetkovej ujmy nepovažoval za náležité zdôvodnený, keď sa krajský súd opomenul vyrovnat' s podstatnou argumentáciou žalobcu. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že z uznesenia najvyššieho súdu je zřejmý dôvod vyhovievania dovolaniu žalobcu podľa § 420 písm. f) CSP.

37. V nadväznosti na skutočnosť, že k (čiastočnému) vyhovievaniu dovolaniu žalobcu a zrušeniu rozsudku krajského súdu najvyšším súdom došlo v dôsledku zistenia existencie vady podľa § 420 písm. f) CSP, neobstojí ani námietka sťažovateľky o nerešpektovaní právnych názorov veľkého senátu najvyššieho súdu vyslovených v jeho uznesení č. k. 1VCdo/2/2017 z 19. apríla 2017, podľa ktorých „kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP a § 421 CSP je neprípustná. Ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa oboch uvedených ustanovení, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP. Ak sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené v § 420 písm. a/ až f/ CSP, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej vady zmätočnosti,

ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste.“. Najvyšší súd síce v odôvodnení uznesenia neuviedol, či pri posudzovaní dovolania prihliadal na predmetné uznesenie veľkého senátu najvyššieho súdu, avšak za stavu, keď dovolanie žalobcu posudzoval s ohľadom na skúmanie vady podľa § 420 písm. f) CSP, pričom túto vyhodnotil ako danú a rozsudok krajského súdu v časti zrušil, je zrejmé, že svojím rozhodnutím nepoprel závery vyslovené v uznesení veľkého senátu najvyššieho súdu. Preto nie je dôvodná ani námietka o porušení povinnosti najvyššieho súdu vyplývajúcej mu z § 48 ods. 3 CSP.

38. Ústavný súd ďalej konštatuje, že pri vznesení námietky premlčania stranou sporu sa všeobecný súd (ako to napokon konštatovali aj okresný súd a krajský súd), sledujúc naplnenie zásady hospodárnosti konania, primárne zaoberá vyhodnotením dôvodnosti vznesenej námietky premlčania bez toho, aby skúmal samotnú existenciu a rozsah nároku, pretože ak je námietka premlčania dôvodná, je bez právneho významu skúmať, či nárok reálne vznikol a v akom rozsahu. Dôvodne vznesená námietka premlčania totiž bráni súdu vyhovieť žalobe, ktorou bol premlčaný nárok uplatnený. K tomuto však ústavný súd uvádza, že pre náležité vyhodnotenie dôvodnosti námietky premlčania musí všeobecný súd v prvom rade s ohľadom na zistené skutkové okolnosti sporu ustáliť, ktorá právna norma upravuje existenciu žalobou uplatneného nároku, čo má následne význam pre prijatie záveru, podľa ktorej právnej normy sa má premlčanie tohto nároku posudzovať. Je zrejmé, že okresný súd aj krajský súd zastávali názor, podľa ktorého žalobcom uplatnený nárok na náhradu škody (ako škody materiálnej), ako aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vyplývajú zo zákona č. 58/1969 Zb. (v tomto smere krajský súd a okresný súd v zásade ani nerozlišovali medzi nárokom na náhradu materiálnej škody a nárokom na náhradu nemajetkovej ujmy, oba nároky považovali bez ďalšieho za regulované zákonom č. 58/1969 Zb.), a keďže tento zákon obsahuje úpravu premlčania (§ 22, § 23), sťažovateľkou vznesenú námietku premlčania vyhodnotili podľa zákona č. 58/1969 Zb. Rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/177/2005, na ktoré žalobca poukazoval v priebehu konania (v žalobe, v odvolaní, ako aj v dovolaní) však vychádza zo záveru, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy (minimálne v súvislosti s obmedzením osobnej slobody žalobcu v dôsledku väzby) vyplýva priamo z dohovoru, konkrétne z jeho čl. 5 ods. 5. Ako na to poukázal najvyšší súd v napadnutom uznesení, ak žalobou uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy zákon č. 58/1969 Zb. nepozná, je logicky vylúčené, aby mohol upraviť podmienky výkonu ním nepoznaného práva. V tomto smere preto bolo pre rozhodnutie vo veci žalobcu podstatné vyriešenie otázky, ktorá právna norma reguluje, zakotvuje žalobcom uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. Predmetná okolnosť má následne priamy vplyv na vyhodnotenie premlčania nároku, keďže premlčanie nie je inštitútom, ktorý by bol generálne upravený jedinou právnou normou pre celú oblasť práva, resp. rovnako pre akékoľvek nároky bez ohľadu na ich povahu, pôvod, okolnosti vzniku. Žalobca v dovolaní vo vzťahu k namietanej vade podľa § 420 písm. f) CSP dôvodil, že krajský súd sa nevyrovnal s jeho podstatným odvolacím argumentom o aplikácii čl. 5 ods. 5 dohovoru, čo by následne malo vplyv aj na posúdenie otázky premlčania nároku. Z ostatnej časti dovolania navyše vyplýva, v čom vidí žalobca previazanosť čl. 5 ods. 5 dohovoru s premlčaním nároku na náhradu nemajetkovej ujmy a prečo je názoru, že v danej veci na premlčanie tohto nároku dopadá úprava obsiahnutá v Občianskom zákonníku. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že nemožno prisvedčiť sťažnostnej námietke sťažovateľky, podľa ktorej najvyšší súd pri posúdení

dovolania žalobcu prekročil rozsah žalobcom vymedzeného dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP.

39. V predmetnom prípade okresný súd a krajský súd pri posudzovaní žaloby žalobcu skúmali dve základné okolnosti, a to či na vec dopadá právna úprava skoršieho zákona č. 58/1969 Zb. alebo zákona č. 514/2003, ktorým bol zákon č. 58/1969 Zb. nahradený, a dôvodnosť vznesenej námietky premlčania. Vzhľadom na skutočnosť, že vyhodnotenie námietky premlčania ako opodstatnenej bolo jediným dôvodom zamietnutia žaloby, tento záver musí byť náležite súdom vysvetlený. Najvyšší súd považoval odôvodnenie rozsudku krajského súdu vo vzťahu k nároku na náhradu nemajetkovej ujmy za nedostatočné, keď krajský súd nevysvetlil, prečo má, napriek argumentom predneseným žalobcom, na premlčanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy dopadať úprava zákona č. 58/1969 Zb., a nie regulácia obsiahnutá v Občianskom zákonníku. Ide nepochybne o nedostatok zásadného charakteru (poukazujúc tiež na predchádzajúci bod odôvodnenia tohto nálezu), preto ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd sa svojím uznesením neodklonil od zjednocujúceho stanoviska najvyššieho súdu R 2/2016, podľa ktorého *„Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku.“*. Sťažovateľka tiež poukazovala na rozhodnutie najvyššieho súdu č. k. 7Cdo/11/2017 z 28. februára 2018, podľa ktorého *„Postupom súdu možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku. Pokiaľ postupom súdu nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už postupom súdu vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia...“*. V tomto smere ústavný súd dáva do pozornosti uznesenie najvyššieho súdu č. k. 6Cdo/155/2017 z 25. októbra 2017, z ktorého vyplýva, že porušenia práva na spravodlivý súdny proces, od ktorého sa odvíja prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, sa súd môže dopustiť aj tým spôsobom, že poruší právo strany sporu na riadne odôvodnenie rozhodnutia. Je preto evidentné, že v období vydania napadnutého uznesenia najvyššieho súdu jeho názory neboli jednotné, a tak nemožno súhlasiť s tvrdením sťažovateľky o odklone najvyššieho súdu od svojej ustálenej rozhodovacej praxe pri vydaní napadnutého uznesenia a potrebe zdôvodnenia tohto odklonu. Ústavný súd poukazuje tiež na záver vyslovený vo svojom rozhodnutí č. k. II. ÚS 559/2018 z 13. marca 2020, podľa ktorého *«v prípade, že písomné vyhotovenie rozhodnutia súdu nižšej inštancie neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť (a okrem výnimočných prípadov pôjde) o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Pojem „procesný postup“ v § 420 písm. f) CSP je potrebné vyložiť v kontexte pojmu „právo na spravodlivý proces“ (ten v dotknutom ustanovení oproti skoršej úprave pribudol), ktoré je dotknutým ustanovením garantované strane konania, a súčasťou práva na spravodlivý proces (a teda aj naposledy označeného postupu) je pritom nepochybne aj náležité odôvodnenie rozhodnutia zodpovedajúce kritériám čl. 46 ods. 1 (v spojení s čl. 1 ods. 1) ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd...»*.

40. Pre úplnosť ústavný súd uvádza, že aj za stavu, keď by eventuálne bolo možné konštatovať, že najvyšší súd posúdil dovolanie žalobcu vo vzťahu k nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, aj prípadne len podľa § 421 CSP v spojení s § 432 ods. 1 CSP, teda z hľadiska právneho posúdenia veci, námietku sťažovateľky, ktorou poukazuje na uznesenie veľkého senátu najvyššieho súdu č. k. 1VCdo/2/2017 z 19. apríla 2017, nemožno vyhodnotiť ako spôsobilú spochybníť ústavnoprávnu udržateľnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

41. Podľa uznesenia veľkého senátu najvyššieho súdu č. k. 1VCdo/2/2017 z 19. apríla 2017 kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle § 420 a § 421 CSP je neprípustná. Ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa oboch uvedených ustanovení, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP. Ak sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené v § 420 písm. a) až f) CSP, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste.

42. Podľa uznesenia veľkého senátu najvyššieho súdu č. k. 1VCdo/1/2018 zo 7. mája 2018 kumulácia dovolacích dôvodov podľa § 420 a § 421 CSP je prípustná.

43. Podľa uznesenia ústavného súdu o zjednotení právnych názorov č. k. PLz. ÚS 1/2018 z 25. apríla 2018: *„Pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku, ako aj § 421 Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 Civilného sporového poriadku, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Rovnako, pokiaľ sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené § 420 písm. a) až f) Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“*

44. Ústavný súd si plne uvedomuje, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu časovo predchádza vydaniu uznesenia veľkého senátu najvyššieho súdu sp. zn. 1VCdo/1/2018 a uznesenia ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 1/2018. Zároveň v žiadnom prípade nespochybňuje existenciu povinnosti senátov najvyššieho súdu rešpektovať a riadiť sa právnymi názormi vyjadrenými v rozhodnutiach veľkého senátu najvyššieho súdu (§ 48 ods. 3 CSP). Vzhľadom na prehodnotenie prístupu najvyššieho súdu k otázke posudzovania dovolania v prípade kumulácie dovolacích dôvodov, ako aj berúc zreteľ na rozhodnutie ústavného súdu PLz. ÚS 1/2018 (podľa ktorého najvyšší súd porušuje právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ak sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP) však ústavný súd konštatuje, že v danej situácii je nutné uprednostniť naplnenie princípu spravodlivosti a ochrany ústavnosti. Preto by nebolo správne ani opodstatnené vyhodnotiť prípadný „svojvoľný“ odklon najvyššieho súdu od záverov veľkého senátu najvyššieho súdu vyslovených v uznesení sp. zn. 1VCdo/2/2017 ako okolnosť spôsobujúcu ústavnoprávnu neudržateľnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. Týmto spôsobom by ústavný súd de facto „odobril“ práve taký postup najvyššieho súdu, ktorý v uznesení sp. zn. PLz. ÚS 1/2018 vyhodnotil ako porušujúci čl. 46

ods. 1 ústavy. Napokon, ak by aj ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovel a uznesenie najvyššieho súdu v napadnutej časti zrušil, pri opätovnom posudzovaní dovolania žalobcu by najvyšší súd nevychádzal z uznesenia veľkého senátu najvyššieho súdu sp. zn. 1VCdo/2/2017, ale musel by sa riadiť aktuálnym právnym názorom vyjadreným v uznesení veľkého senátu najvyššieho súdu sp. zn. 1VCdo/1/2018.

45. Podľa názoru ústavného súdu uznesenie najvyššieho súdu nemožno považovať za arbitrárne či zjavne neodôvodnené, uznesenie najvyššieho súdu nevykazuje nedostatky takej intenzity, ktorá by dosahovala ústavnoprávnu úroveň.

46. Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd konštatuje, že EŠLP vychádza vo svojej judikatúre z názoru, že štát nie je v nadväznosti na čl. 34 dohovoru nositeľom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (Karagiannis proti Grécku, rozhodnutie č. 33408/05 z 27. 9. 2007, Breisacher proti Francúzsku rozhodnutie č. 76976/01 z 26. 8. 2003, Danderyds Kommun proti Švédsku, rozhodnutie č. 52559/99 zo 7. 6. 2001, Yershova proti Rusku, rozhodnutie č. 1387/04 z 8. 4. 2010, Kotov proti Rusku, rozhodnutie č. 54522/00 zo 14. 1. 2010, Ismeta Bačić proti Chorvátsku, rozhodnutie č. 43595/06 z 19. 6. 2008).

47. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že v medziach rámcovaných sťažovateľkinou ústavnou sťažnosťou nezistil dôvody na vyslovenie porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu, a preto prvej ústavnej sťažnosti nevyhovel.

48. Keďže sťažnosti nebolo vyhovené ako celku a rozhodnutie o zrušení napadnutého rozhodnutia je viazané na vyslovenie porušenia práv alebo slobôd (čl. 127 ods. 2 ústavy), ústavný súd o tejto časti sťažnosti už nerozhodoval.

IV.2. K druhej ústavnej sťažnosti:

49. Podstatou argumentácie sťažovateľky obsiahnutej v druhej ústavnej sťažnosti je tvrdenie, že krajský súd postupoval nesprávne, keď vydal napadnuté uznesenie v čase, keď na ústavnom súde prebiehalo konanie o prvej ústavnej sťažnosti, ktorá bol ústavným súdom prijatá na ďalšie konanie. Tento postup krajského súdu vyvolal stav, keď hrozí kolízia dvoch protichodných rozhodnutí a riziko, že uznesenie krajského súdu stratí opodstatnenie. Uznesenie krajského súdu je reakciou a vychádza z uznesenia najvyššieho súdu, ktoré sťažovateľka považuje za ústavnoprávne nekonformné, porušujúce jej práva z dôvodov uvedených v prvej ústavnej sťažnosti.

50. Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy postupom a uznesením krajského súdu ústavný súd konštatuje, že z obsahu vyžiadaných spisov okresného súdu a krajského súdu ani z obsahu spisov ústavného súdu nevyplýva, že by mal krajský súd v čase vydania napadnutého uznesenia vedomosť o podaní prvej ústavnej sťažnosti, o prebiehajúcom konaní na ústavnom súde o prvej ústavnej sťažnosti, o vývoji tohto konania. Za tohto stavu nemožno krajskému súdu vyčítať, že v nadväznosti na vydanie uznesenia najvyššieho súdu a závery v ňom vyslovené opätovne rozhodol napadnutým uznesením o odvolaní žalobcu proti rozsudku okresného súdu. Zo spisu okresného súdu sp. zn. 37C/13/2018 vyplýva, že po vydaní uznesenia najvyššieho súdu bola vec predložená krajskému súdu na ďalšie konanie 15. januára 2018, krajský súd vydal napadnuté uznesenie 28. novembra 2018 a vec následne predložil okresnému súdu 20. decembra 2018. Sťažovateľka upozornila okresný súd na prebiehajúce konanie pred ústavným súdom o prvej

ústavnej sťažnosti (a zároveň už aj o druhej ústavnej sťažnosti), a z tohto dôvodu aj navrhla konanie okresného súdu prerušiť až v apríli 2019 (návrh na prerušenie konania z 8. apríla 2019), teda po vydaní napadnutého uznesenia krajského súdu, v čase, keď už vec nebola v dispozícii krajského súdu a nachádzala sa na okresnom súde.

51. Ďalej ústavný súd konštatuje, že prvej ústavnej sťažnosti nevyhovel, keď dospel k záveru o ústavnoprávnej udržateľnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. Pokiaľ teda sťažovateľka napáda uznesenie krajského súdu z dôvodu, že vychádza z ústavnoprávne nekonformného uznesenia najvyššieho súdu porušujúceho jej základné právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie, táto jej námietka nie je opodstatnená.

52. Keďže ústavný súd nezistil existenciu príčinnej súvislosti medzi namietaným porušením čl. 46 ods. 1 ústavy a napadnutým uznesením krajského súdu, ústavnej sťažnosti v tejto časti nevyhovel.

53. Aj pri druhej ústavnej sťažnosti ústavný súd vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 6 ods. 1 dohovoru konštatuje, že ESLP vychádza vo svojej judikatúre z názoru, že štát nie je v nadväznosti na čl. 34 dohovoru nositeľom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (pozri tiež bod 46 odôvodnenia tohto nálezu), preto nebolo možné vyhovieť ústavnej sťažnosti ani vo zvyšnej časti.

54. Keďže sťažnosti nebolo vyhovené ako celku a rozhodnutie o zrušení napadnutého rozhodnutia je viazané na vyslovenie porušenia práv alebo slobôd (čl. 127 ods. 2 ústavy), ústavný súd o tejto časti sťažnosti už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. marca 2021

Robert Šorl
predseda senátu